

Sygn. akt II UK 615/15

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku J. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury pomostowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 22 września 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
(...) z dnia 26 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 26 czerwca 2015 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 26 listopada 2014 r., mocą którego zmieniono decyzję pozwanego z dnia 21 marca 2014 r. i przyznano J. O prawo do emerytury pomostowej.

Pozwany wywiódł skargę kasacyjną od tego wyroku, opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 49 w związku z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w okolicznościach sprawy, a mianowicie przez wadliwe przyjęcie, że ubezpieczony spełnia przesłanki do emerytury pomostowej.

Jednocześnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej został zawarty wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości przy ich stosowaniu. W ocenie skarżącego sedno sprawy zamyka się stwierdzeniem, czy wobec treści art. 2 pkt 2 i 3 oraz art. 49 i art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych można zastosować te przepisy i zaliczyć do okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 cytowanej ustawy okres pracy marynarza, wykonywanej u armatora zagranicznego na podstawie kontraktu, który nie odpowiada definicji stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p., a dodatkowo zawartego za pośrednictwem M. w G. Sp. z o.o. w G., czyli podmiotu bez statusu płatnika składek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania. Przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania enumeratywnie wymienia art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. Skarżący wskazał dwie z nich, a mianowicie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W ten sposób wyznaczył pole badawcze sądu.

Na wstępie jednak należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie. Przedmiotowe spostrzeżenie koreluje z publicznoprawną funkcją skargi kasacyjnej i zamyka się stwierdzeniem, że skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym o szczególnym charakterze. Zmierza do ochrony interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni. Natomiast jej zadanie nie polega na ponownej ocenie sprawy z perspektywy niezadowolonej z rozstrzygnięcia strony.

Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wyartykułowanie podstawy uzasadniającej jej przyjęcie. Skarżący ów obowiązek zrealizował i ulokował w treści art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W pierwszej kolejności rysuje się obowiązek odpowiedzi na pytanie, czy z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wyłania

się istotne zagadnienie prawne. Nie chodzi w tym wypadku tylko o formalną weryfikację, tj. czy skarga została oparta na ustawowej podstawie, lecz czy ona w sprawie faktycznie występuje.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oznacza, że chodzi o zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151).

Powyższych postulatów skarga nie realizuje. Przede wszystkim przedstawiane zagadnienie pomija bogato zilustrowane, przez Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny, orzecznictwo Sądu Najwyższego. Z przytoczonych judykatów wyłania się obraz wskazujący na sposób weryfikacji spornych zagadnień w toku postępowania. W tej sytuacji postawa skarżącego, przejawiająca się brakiem polemiki, nie jest zrozumiała, a postulowane zagadnienie nie jest przekonujące, zwłaszcza że zmierza do zanegowania okoliczności faktycznych sprawy. W związku z tym przypomnieć wypada, że ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach to domena okoliczności faktycznych, które pozostają poza płaszczyzną zainteresowania Sądu Najwyższego.

W koniunkcji z pierwszą przesłanką nie pozostaje druga podstawa wskazana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Rzecz dotyczy art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Oparcie wniosku na tej podstawie jest zasadne wówczas, gdy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Oznacza to, że przepis nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które skarżący powinien przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., II CZ 102/02,

LEX nr 57231). Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522). Tego postulatu skarga nie realizuje i na poparcie stawianych wątpliwości nie pochyła się nad dotychczasowym dorobkiem judykatury.

Skarżący swój postulat oparł na kumulacji norm prawa materialnego. Ten zabieg nie dodaje mocy argumentacji prawnej, gdyż traci z pola widzenia, który z powołanych przepisów i w jakim zakresie budzi wątpliwości interpretacyjne w taki sposób, by konieczna stała się jego wykładnia. Zawężając pole badawcze należy zauważyć, że art. 2 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (choć nie został powołany w podstawie skargi kasacyjnej i tym samym nie mógłby wywrzeć wpływu na meritum sprawy) zawiera definicję płatnika składek oraz pracownika, przy czym w tej mierze odsyła wprost do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121). Kolejna powołana norma prawa materialnego (art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych) jest przepisem złożonym z trzech jednostek redakcyjnych, a skarga nie dookreśla, która budzi wątpliwości interpretacyjne.

Pozwany nie dostrzega judykatów, z których wyłania się brak podniesionych we wniosku wątpliwości. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013 r., II UK 106/13, Legalis nr 848141 wyjaśniono, że zaświadczenie, o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, służy do ustalenia tzw. faktów ubezpieczeniowych - okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 r. Takie zaświadczenie stanowi podstawę do przyjęcia, że okresy pracy w nim podane są okresami pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, przy czym dla samego uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej istotne znaczenie ma fakt wykazania pracy w warunkach szczególnych, a nie to, czy zaświadczenie o pracy w takich warunkach wystawił płatnik składek, będący pracodawcą w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, czy też nie.

Ten kierunek wykładni prawa aprobuje także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2014 r., II UK 460/13, OSNP 2015 nr 4, poz. 55 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., II UK 367/14, Legalis nr 1352531, zgodnie z którym dla oceny prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej nie ma przesądzającego znaczenia fakt, że agencji kierującej do pracy za granicą nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia, o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny, wskazując na pracowniczy charakter zatrudnienia ubezpieczonego w spornych okresach - na statkach u zagranicznych armatorów, za pośrednictwem M. w G. - powołał się na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10 (LEX nr 589882). Podkreśla się w nim, że zatrudnienie marynarzy polega na wykonywaniu na statkach morskich odpłatnej pracy szczególnie podporządkowanej, co przesądza o jej pracowniczym charakterze. Jeżeli uwzględni się dodatkowo, że decydujące znaczenie dla uznania istnienia stosunku pracy ma wykonywanie za wynagrodzeniem pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę - bez względu na nazwę umowy oraz że nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu powyższych warunków wykonywania pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 286/10; OSNP 2011 nr 17-18, poz. 237), to w sposób definitywny rysuje się brak podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.